

**СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ РАУФА АБЛЯЗОВА**

І.Б. Чудаєва
202__ р.

Вчена рада
Східноєвропейського
університету імені Рауфа
Аблязова
від 18.12.2020 протокол № 3

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ
У КОЛЕДЖІ ЕКОНОМІКИ І УПРАВЛІННЯ
СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ РАУФА АБЛЯЗОВА**

ВВЕДЕНО В ДІЮ
Наказ Університету
від 21.12.2020 № 18

Черкаси – 2020

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про організацію інклюзивного навчання у Відокремленому структурному підрозділі «Коледж економіки і управління Приватного закладу вищої освіти «Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова» (далі – Положення) регламентує організацію навчання здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами, а також формування у Відокремленому структурному підрозділі «Коледж економіки і управління Приватного закладу вищої освіти «Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова» (далі – Коледж) інтегрованого освітнього середовища шляхом впровадження комплексу заходів, що забезпечують повноцінне залучення таких здобувачів у освітній процес для здобуття ними вищої освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей.

1.2. Положення розроблено відповідно до Конституції України, законів України «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту», Проект постанови КМУ «Про затвердження порядку організації інклюзивного навчання у закладах фахової передвищої освіти», «Порядку організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року №635, інших нормативних актів у сфері освіти, Конвенції ООН про права інвалідів, Саламанської декларації, Індексу інклюзії та ін.

1.3. Коледж надає освітні послуги здобувачам фахової передвищої освіти з особливими освітніми потребами на рівній основі з іншими здобувачами фахової передвищої освіти, без дискримінації, незалежно від віку, громадянства, місця проживання, статі, кольору шкіри, соціального і майнового стану, національності, мови, походження, стану здоров'я, ставлення до релігії, а також від інших обставин, із застосуванням особистісно-орієнтованих методів навчання та з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності усіх здобувачів фахової передвищої освіти з особливими потребами, рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та / або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку

розвитку здобувача фахової передвищої освіти з особливими освітніми потребами (за наявності), виданого інклюзивно-ресурсним центром.

1.4. У цьому Положенні терміни вживаються у таких значеннях:

1.4.1. *Інклюзія* – процес, який полягає в позитивному ставленні до різноманітності здобувачів вищої освіти у навчальному середовищі, сприйнятті індивідуальних особливостей розвитку особистості не як проблеми, а як можливостей для розвитку, або процес реального залучення здобувачів вищої освіти з особливими потребами до освітнього процесу в Університеті, або особлива система навчання, яка передбачає індивідуальний підхід до студентів усіх нозологій, відповідно до їх освітніх потреб.

1.4.2. *Інклюзивне навчання* – система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників.

1.4.3. *Здобувач фахової передвищої освіти з особливими освітніми потребами* (далі – *Здобувач*) – особа з особливими освітніми потребами, яка здобуває освіту в закладах фахової передвищої освіти і потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на фахової передвищої освіти.

1.4.4. *Інклюзивне освітнє середовище* – простір Коледжу, в якому забезпечується сукупність умов, способів і засобів реалізації освітнього процесу для спільного навчання, виховання та розвитку Здобувачів з урахуванням їхніх потреб та можливостей, в якому Здобувачі можуть вільно пересуватись, навчатись, розвиватись і спілкуватись.

1.4.5. *Інклюзивна група* – академічна група, сформована з числа Здобувачів.

1.4.6. *Змішана група* – академічна група, у якій Здобувачі навчаються з іншими здобувачами вищої освіти.

1.4.7. *Супровід* – система заходів, що мають забезпечити рівний доступ до навчання, тобто усунення або мінімізація проблем у навчанні для Здобувачів. Супровід охоплює процеси підготовки до вступу, допомогу в дотриманні

процедури вступу, подальшого навчання у Коледжі, а також передбачає підтримку зв'язків із випускниками та моніторинг їхнього працевлаштування. Забезпечення супроводу Здобувачів дозволяє їм діяти на рівних з іншими здобувачами вищої освіти, але без надання переваг.

2. ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ КОЛЕДЖУ

Формування умов для здобуття Здобувачами якісної освіти в Коледжі реалізується через:

- розвиток матеріально-технічної бази Коледжу з урахуванням потреб Здобувачів;
- забезпечення Здобувачів належним супроводом на всіх етапах взаємодії з Коледжем;
- організацію освітнього процесу з використанням сучасних інформаційних технологій;
- формування у спільноти Коледжу недискримінаційного ставлення до Здобувачів.

2.1. Матеріально-технічна база Коледжу

2.1.1. Для комфортного навчання в Коледжі Здобувачі мають право використовувати індивідуальні технічні засоби, зокрема, слухові апарати, ноутбуки, тощо.

2.1.2. Для забезпечення освітнього процесу Здобувачів може використовуватись платформа дистанційного навчання «Прометей», що містить комплект навчальних матеріалів за освітніми компонентами освітніх програм.

2.1.3. Навчальні аудиторії Коледжу обладнуються, за потреби, спеціальними технічними засобами, зокрема системами підсилення звуку (індукційними петлями, радіомікрофонами тощо).

Для Здобувачів із проблемами пересування (з вадами опорно-рухового апарату, зору, ДЦП та ін.), освітній процес організовується у навчальних

приміщеннях з безбар'єрним доступом. Архітектурна безбар'єрність зовнішнього і внутрішнього простору Університету поступово забезпечується з урахуванням фінансових можливостей Коледжу та технічних можливостей його архітектурної адаптації і передбачає, з-поміж іншого спорудження пандусів, усунення порогів, встановлення спеціальних поручнів уздовж сходинок, забезпечення належної ширини дверей, проходів між партами, створення належних санітарних умов та обладнання санітарних вузлів, тощо.

2.1.4. У разі неможливості повного пристосування наявних будівель, споруд та приміщень Коледжу для потреб Здобувачів, здійснюється їх розумне пристосування.

2.1.5. Для організації самостійної роботи Здобувачів Науково-технічною бібліотекою їм надається доступ до електронних копій навчально-методичного забезпечення.

2.2. ОРГАНІЗАЦІЯ СУПРОВІДУ ЗДОБУВАЧІВ

2.2.1. Супровід Здобувачів в Коледжі реалізується через низку освітніх послуг, якими вони можуть користуватися з допомогою інших осіб. При цьому враховуються психофізичні особливості осіб різних нозологій, їх потреби у компенсації сенсорних вад, що заважають сприймати навчальний матеріал, соціально-психологічні фактори, що ускладнюють інтеграцію Здобувачів в середовище коледжу, потреби у фізичній реабілітації та ін.

2.2.2. Супровід Здобувачів здійснюється за такими напрямками: технічний, педагогічний, психологічний, медико-реабілітаційний, фізкультурно-спортивний, соціальний та професійна адаптація. Усі перелічені складові системи супроводу вступають у дію поступово і можуть діяти одночасно, доповнюючи одна одну.

2.2.3. Супровід розпочинається з моменту звернення Здобувачів до Коледжу

2.2.4. Технічний супровід - полягає у забезпеченні здобувачів адаптивними технічними засобами та спеціальними технологіями навчання. Технічний

супровід має компенсувати функціональні обмеження Здобувачів і забезпечувати їм доступ до якісної фахової передвищої освіти. Технічний супровід здійснюється цикловими комісіями, на освітніх програмах яких навчаються Здобувачі, за консультативної підтримки відділу соціально-психологічної роботи Студентської соціальної служби (далі – ВСПР-ССС), волонтерами з числа академічної спільноти Коледжу.

2.2.5. Педагогічний супровід полягає у оптимізації викладання навчального матеріалу Здобувачів у максимально сприйнятливій для них формі, впровадження сучасних педагогічних технологій навчання, забезпечення навчально-методичними матеріалами. На всіх етапах педагогічного супроводу передбачається індивідуальний супровід Здобувачів з метою допомоги у розв'язанні індивідуальних проблем опанування освітніх компонентів.

Такий вид супроводу здійснюють циклові комісії, які забезпечують викладання відповідних освітніх компонентів. Для Здобувачів із сенсорними вадами навчальні матеріали переводяться в альтернативний формат, зручний для сприйняття. Це означає застосування в освітньому процесі найбільш прийнятних для Здобувачів методів і способів спілкування, із залученням відповідних фахівців і науково-педагогічних працівників, а також максимально можливе забезпечення доступності інформації в різних форматах (українська жестова мова, шрифт Брайля, збільшений шрифт, електронний формат, аудіоформат та інші).

2.2.6. Психологічний супровід полягає у з'ясуванні психологічних особливостей Здобувачів, зміцненні та збереженні їхнього психологічного здоров'я, надання їм необхідної допомоги з адаптації до інтегрованого освітнього середовища, сприянні особистісному розвитку, та передбачає:

- надання психологічної допомоги Здобувачам під час їх адаптації до умов провадження освітнього процесу в Університеті;
- підвищення психологічної культури всіх учасників освітнього процесу, включаючи здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників, представників адміністрації та допоміжного персоналу;

– соціально-психологічну діагностику, моніторинг особистісного розвитку і соціальної ситуації розвитку Здобувачів, прогнозування змін освітньої ситуації та визначення її основних тенденцій;

– проектування і соціально-психологічну корекцію розвитку Здобувачів. Психологічний супровід в межах своїх компетенцій здійснюється ВСПР-ССС в складі департаменту навчально-виховної роботи або відповідними психологічними службами-партнерами.

2.2.7. Соціальний супровід полягає у заходах, спрямованих на забезпечення соціалізації Здобувачів, зокрема їх соціально-побутової, соціально-культурної та соціально-трудової адаптації. Основною функцією цього блоку є подолання соціальної ізоляції Здобувачів, сприяння збереженню і підвищенню їх соціального статусу, залучення їх до всіх сфер суспільного життя. Соціальний супровід здійснюється ВСПР-ССС в складі департаменту навчально-виховної роботи, Студмістечком, органами студентського самоврядування та залученими фахівцями, і передбачає:

– інформаційно-просвітницьку діяльність, спрямовану на формування толерантного ставлення до Здобувачів у освітньому просторі Коледжу;

– консультативно-методичну допомогу всім учасникам освітнього процесу.

2.2.8. Медико-реабілітаційний супровід полягає у комплексі заходів, спрямованих на підтримку, збереження та відновлення фізичного здоров'я Здобувачів. Його складовими є невідкладна медична допомога, консультативно-профілактична та реабілітаційно-відновлювальна підтримка. Медико-реабілітаційний супровід здійснюється фахівцями з фізичної реабілітації в Коледжі та у рамках взаємодії Коледжу з медичними закладами.

З метою створення належних умов для забезпечення психолого- та медико-реабілітаційного супроводу в Університеті виділяються приміщення для надання консультацій психологом, відпочинку, особистої гігієни, медичного обслуговування; зали для занять з лікувальної фізкультури у Центрі фізичного виховання та спорту.

2.2.9. Фізкультурно-спортивний супровід полягає у заохоченні Здобувачів до активних занять фізичною культурою та окремими видами спорту, участі у змаганнях різного рівня та параолімпійському русі, має на меті зміцнення мотивації до здорового способу життя та передбачає поліпшення психофізичного стану Здобувачів і підвищення їх інтелектуальної працездатності.

2.2.10. Професійна адаптація полягає у забезпеченні Здобувачів додатковими можливостями в межах фахової підготовки через їхнє залучення до роботи у гуртках наукового, соціо-гуманітарного спрямування, консультування у наданні допомоги у працевлаштуванні. Цей супровід, за координації ВСПР-ССС здійснюють випускова.

3. ГРУПА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ

3.1. Для організації і контролю реалізації супроводу в Коледжі створюється група психолого-педагогічного супроводу (далі - ГППС) на базі ВСПР-ССС, до складу якої залучаються працівники Коледжу, представники адміністрації Коледжу та фахівці за напрямками супроводу, зазначені у пункті 2.2.

3.2. Група психолого-педагогічного супроводу виконує такі завдання:

- співпрацює із структурними підрозділами Коледжу щодо:
- організації інклюзивного навчання та забезпечення навчально-реабілітаційного супроводу Здобувачів;
- через відповідальних за психолого-педагогічний супровід циклової комісії, які призначаються розпорядженням декана факультету з числа працівників відповідного підрозділу, надає представникам випускових циклових комісій консультативну підтримку щодо розробки індивідуального навчального плану Здобувача та методичну допомогу науково-педагогічним працівникам Коледжу (далі – НПП) щодо організації освітнього процесу Здобувачів;
- проводить моніторинг виконання Здобувачами індивідуального навчального плану, обґрунтовано рекомендує зміни до нього з урахуванням потреб Здобувачів;

- організовує підготовку (підвищення кваліфікації) працівників Коледжу, соціальних працівників та волонтерів для роботи зі Здобувачами шляхом проведення лекцій, семінарів, тренінгів тощо;
- проводить інформаційно-просвітницьку діяльність з формування дискримінаційного та толерантного ставлення до Здобувачів;
- співпрацює із медичними установами, закладами соціального захисту населення, громадськими об'єднаннями з метою провадження діяльності,
- спрямованої на здійснення супроводу Здобувачів;
- координує роботу інспекторів Коледжу та кураторів академічних груп з питань та НПП, пов'язаних із організацією та провадженням інклюзивного навчання;
- забезпечує надання психологічної підтримки Здобувачів.

3.3. Керівником ГППС призначається начальник ВСПР-ССС.

- 3.4. Керівник ГППС безпосередньо підзвітний у своїй діяльності проректору з навчально-організаційної роботи Коледжу та виконує такі функції:
- веде статистичний облік Здобувачів;
 - організовує та забезпечує роботи ГППС;
 - розробляє стратегію взаємодії ГППС зі Здобувачами та структурними підрозділами і координує таку взаємодію;
 - організовує співпрацю ГППС з волонтерами у контексті супроводу Здобувачів;
 - забезпечує інформаційний супровід НПП щодо організації занять та позааудиторної взаємодії зі Здобувачами;
 - забезпечує надання співробітниками ВСПР-ССС консультативної підтримки представникам структурних підрозділів Коледжу Університету та волонтерам, що працюють зі Здобувачами;
 - організовує заходи, спрямовані на формування у представників академічної спільноти Коледжу недискримінаційного і толерантного ставлення до Здобувачів;

– організовує взаємодію Коледжу з медичними закладами та закладами соціального захисту населення, громадськими об'єднаннями.

3.5. Відповідальні за психолого-педагогічний супровід Здобувачів Коледжу (у разі наявності таких Здобувачів у контингенті), призначаються розпорядженням директора Коледжу з числа працівників відповідного підрозділу. Відповідальні за психолого-педагогічний супровід Здобувачів Коледжу можуть бути залучені до роботи в ГППС, в тому числі в якості її членів.

3.6. Індивідуальний навчальний план Здобувачів розробляється згідно чинних вимог за консультування з ГППС в Коледжу. При цьому, обов'язковим є урахування рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та / або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку Здобувача (за наявності).

3.7. Супровід Здобувача у Коледжі можуть здійснювати батьки (інші законні представники) або особи, уповноважені ними, соціальні працівники (робітники), волонтери.

4. ІНКЛЮЗИВНІ ТА ЗМІШАНІ ГРУПИ

4.1. Здобувачі навчаються в Коледжі переважно у змішаних групах.

4.2. Інклюзивна група може створюватися у Коледжі в окремо обґрунтованих випадках на підставі письмових звернень Здобувачів або їхніх батьків (інших законних представників), а також індивідуальної програми реабілітації осіб з інвалідністю (за наявності), іншої документації, що підтверджує наявність у таких осіб особливих освітніх потреб.

4.3. Утворення інклюзивної групи в Коледжі та припинення її діяльності здійснюється у встановленому порядку згідно нормативних вимог до граничної чисельності здобувачів вищої освіти в одній групі, а також виходячи з індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких Здобувачів, спеціальності, пристосованості аудиторій тощо.

5. ФІНАНСУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

5.1 Коледж надає освітні послуги Здобувачам за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб, інших не заборонених законодавством джерел фінансування, що передбачено установчими документами закладу.